

6. Qüestions ortogràfiques¹

QUADRE RESUM

Aquest quadre resumeix els diferents sons que poden

a	b	c	d	e	f	g
[a] àrab [ə] bastó	[b] boca [p] tub	[c] cel [k] roc	[d] dit [t] sòlid	[ɛ] cel [e] mes [ə] vestir	[f] cafè	[g] gos [k] càstig
h	i	j	k	l	m	
(sense so) home (aspirada) ehem	[i] pi [y] noià	[ʒ] jove	[k] kilòmetre	[l] palà	[m] coma	
n	o	p	q	r	s	t
[n] berenar	[ɔ] noi [o] gos [u] posar	[p] pa	[k] quan	[r] cara [rr] roca	[s] sac [z] casa	[t] tos
u	v	w	x	y	z	
[u] mal [w] cauen	[v] vi	[b] wagnerià [w] whiski	[x] xerès [ks] taxi [gz] exèrcit	[i] yperita	[z] zona	

* no hi apareixen els dígrafs: qu, ny, etc.

ACCENTUACIÓ I DIÈRESI

Recordem les normes d'accentuació bàsiques:

PORTEN ACCENT GRÀFIC...		
mots esdrúixols	mots plans	mots aguts
sempre	que no acabin en: vocal, vocal+s, en, in	que acabin en: vocal, vocal+s, en, in
mú-si-ca	pla-na, àn-gel	fut-bol, bo-tó, ber-lín

La **dièresi**, per altra banda, pot indicar diverses coses:

- Que la *u* dels grups *gue/gui, que/qui* es pronuncia: *quedar* cf. *freqüent*
- Que la *i* i la *u* d'un grup de vocals que seria un diftong es pronuncien en síl·labes diferents i, per tant, són un hiat. *Ai-re* cf. *a-ï-llar*; *no-ia* cf. *co-ï-a*

¹ Comelles, S. et al. (2004) *Llengua catalana. Suficiència*. Barcelona: Barcanova; Alemany, E (2005) *Nivell intermedi 3*. Barcelona: Castellnou; Institut d'Estudis Catalans (2017) *Ortografia de la llengua catalana*. Barcelona: IEC [disponible en línia]

No porten dièresi:

- a. Les *i* i *u* que ja porten accent gràfic per les normes generals (*país, veí, suís, agraïem* cf. *països, veïna, suïssa, agraïa*)
- b. Després de prefixos com ara: *anti-, auto-, bi-, co-, contra-, gastro-, intra-, macro-, micro-, neo-, poli-, re-, semi-, tele-*. Ex.: *antiinflamatori, macroindústria, neoimpressionista, coincidència, reincidir*. **!!** *Reüll, reeixir (reïxo, reïxes, etc.)* es considera que no porten prefix.
- c. En les terminacions llatines *-us, -um*: *Puis, Màrius, aquàrium*
- d. En els mots amb els sufixos *-isme, -ista*: *arcaisme, egoisme, altruisme, ateisme*. **!!** *proïsme, lluïsme* no porten dièresi.
- e. En els infinitius, gerundi, futur i condicional dels verbs acabats en *vocal+ir*: *agraïr, conduir, traduint, produint, corroïré, obeïré, agrairia, obeïria, etc.*
 - En els participis i altres formes on la *i* és nucli de la síl·laba porten dièresi o accent: *agraïm, agraït, conduïa, conduïem, etc.*
 - Alguns infinitius de la 1a conjugació també porten dièresi: *aïllar, aïrrar-se, amoïnar, arcaïtzar, arruïnar, etc.*
- f. Els mots *duumvir, triumvir* i derivats. (són termes històrics d'associacions pròpies de l'antiga Roma).

CONSONANTS LATERALS

No hi ha una raó fora de l'etimologia per saber si una paraula s'escriu amb *ella* geminada. Són paraules que en llatí s'escriuen i pronunciaven amb doble *ella*. Podem reconèixer, tanmateix, algunes famílies de paraules (ex. *col·laborar* – *COLLABORARE*) o prefixos (*il·limitat, col·lateral*).

QUADRE 13
Distribució de les grafies *ll* i *ll*

<i>ll</i>	<i>ll</i>
EN MOTS PREFIXATS AMB RADICAL COMENÇAT PER <i>l</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>al-</i> (variant de <i>ad-</i>): <i>al·literació, al·lusió</i> • <i>col-</i> (variant de <i>con-</i>): <i>col·lateral, col·lineal</i> • <i>il-</i> (variant de <i>in-</i>): <i>il·limitat, il·lògic</i> • <i>sil-</i> (variant de <i>sin-</i>): <i>sil·lepsi, sil·logisme</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>a-</i> (negatiu): <i>al·lèxia, al·litúrgic, al·lògic</i> • <i>a-</i> (verbalitzador): <i>al·lentir, al·linear</i> • <i>co-</i> (prefix patrimonial): <i>col·lònia, col·logaritme</i>
EN RADICALS CULTES	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>allo-</i>: <i>al·lòmorf, al·lòtrop</i> • <i>calli-</i>: <i>cal·ligràfia, cal·ligràma</i> • <i>fil(o)- 'fulla'</i>: <i>fil·lidi, fil·lòfag, fil·loxera</i> • <i>-fille -filla 'fulla'</i>: <i>afi·lle, clorofi·lla</i> • <i>gall(o)-</i>: <i>gal·licisme, gal·loromà</i> • <i>mil(i)- 'mil'</i>: <i>mil·lenari, mil·lèsim</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fil(o)- 'afecte'</i>: <i>filòsof, filatèlia</i> • <i>-fil, -filia 'afecte'</i>: <i>bibliòfila, zoofília</i> • <i>milè, miler, milenar</i>

QUADRE 13 (Continuació)
Distribució de les grafies l i h

LL	L
EN DERIVATS CULTES DE RADICALS ACABATS EN LL	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Amb ll en el mot original:</i> alliaci (all), axilla (aixella), capillar (cabell), cristallitzar (cristall), gallinaci (gall), lulllà (Llull), metàllic (metall), sigillar (segell) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Amb l en el mot original:</i> anullar (anell), consiliari (consell), filial (fill), foli (full)
EN DERIVATS DE RADICALS ACABATS EN L	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats cultes:</i> anguilliforme (anguila), argillifer (argila), constellació (estel), mellifer (mel) • <i>Derivats de mots no patrimonials que presenten ll en els mots originaris:</i> caramellitzar (caramel), imbecillitat (imbècil), anullar (nul), rebellió (rebel), Marcellina (Marcel) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Derivats patrimonials:</i> anguilejar (anguila), argilós (argila), estelat (estel), melós (mel) • <i>Derivats en general:</i> encarrillar (carril), fillar (fil), gelat (gel), modèllic (model), pellar, pelut (pèl), manuelli (Manuel), mendelilà (Mendel) • <i>Derivats cultes que presenten l en els mots originaris:</i> gèlid (gel), depillar, pilós (pèl)
EN TERMINACIONS	
<ul style="list-style-type: none"> • -ella(r): aquarella, caravella, damisella, novella, parcella, varicella; Marcella, Compostella; estellar, ocellar; apellar, cancellar, flagellar • -illa(r): gorilla, pupilla, tilla, villa, Camilla, Escilla; bacillar, maxillar; cavillar, destillar, oscillar, vacillar • -ello: borratxello, xitxarello; Otello 	<ul style="list-style-type: none"> • -ela (<i>collectiu</i>): clientla, parentla • -ela(r): biela, candela, cautela, esquela, seqülea, tutela; Adela, Gislea, Venelea; tutelar, cautelar; arrellar, recellar, revellar • -ila(r): angula, argla, barrla, fila, tequila, vila; Dallea, Manlea; dactilar, similar; jubilar, vigilar; Aguilar, Pilalar • -elo: pomelo; Ailo, Melo, Nelo

CONSONANTS PALATALS FRICATIVES I AFRICADES

Els **sons palatoalveolars sonors** del català són el fricatiu [ʒ] i l'africat [dʒ]. Per a representar aquests sons, s'escriu *g* i *j* d'acord amb les regles següents:

- S'escriu *j* davant *a*, *o* o *u*: *jardí*, *joc*, *jugar*, *ajuda*, *barreja*.
- S'escriu generalment *g* davant *e* o *i*: *gener*, *genoll*, *girar*, *ginesta*, *girafa*.

Excepcionalment, s'escriu *j* davant *e*:

- en el verb *jeure* (*jec*, *jeia*, *jeguis*, etc.),
- davant de les seqüències *-ecc-* i *-ect-* (*conjectura*, *injecció*, *objecte*, *projecte*, *projecte*),
- en alguns cultismes com *jerarca*, *jeroglífic*, *majestat*, *Jeremies*, *Jesús*, *Jehovà*, i llurs derivats (*jerarquia*, *jeràrquic*, *majestuós*)
- en manlleus com *jeep*, *jersei* o *jet*,
- en hipocorístics com *Jep* o *Jepet* (de *Josep*).

També s'escriu *j* davant de *i* en certs manlleus: *jujitsu*, *Fiji*. A final de síl·laba, s'escriu *j* en alguns pocs manlleus de llengües que no s'escriuen amb l'alfabet llatí, com *rajput* (pronunciat [ʃ] perquè precedeix consonant sorda), *Bréjnev* (pronunciat [ʒ]) o *Vorónej* (pronunciat [ʃ]).

Les grafies *tj* i *tg* responen a la **pronúncia africada** [dʒ] pròpia de la major part dels parlars orientals, es presenten només entre vocals. Paral·lelament a les corresponents grafies simples:

- S'escriu *tj* davant *a*, *o* o *u*: *corretja*, *enutjar*, *enutjós*, *jutjar*, *mitja*, *lletja*.
- S'escriu *tg* davant *e* o *i*: *coratge*, *enlletgir*, *ferotge*, *fetge*, *heretgia*, *jutge*.
- Tanmateix, en alguns mots cultes amb el prefix històric *ad-*, i en alguns noms estrangers, s'escriu *dj*, i no *tj/tg*: *adjacent*, *adjectiu*, *adjunt*, *Tadjikistan*.

Convé recordar que cal escriure *tg*, *tj* entre vocals:

- En les terminacions *-atge* i *-etge* (en què el dígraf és precedit de *a* o *e* tòniques, respectivament, i seguit de *e*), i en els derivats dels mots que tenen aquestes terminacions: *avantatge* (i *avantatjar*, *avantatjós*), *formatge* (i *formatgeria*), *viatge* (i *viatjar*, *viatger*, *viatjant*)

!! Cf. *imaginar* i *imaginació*, derivats cultes de *imatge*.

- En certs noms i adjectius d'ús freqüent com ara *calitja*, *ferotge*, *lletja* (i *enlletgir*, *lletjor*), *natja*, *petja*
- En els verbs *desitjar*, *enutjar*, *pitjar* (i *trepitjar*), *rebutjar*, i en els mots de la mateixa família (*desitjós*, *enutjós*).

Com en el cas dels sons sonors, el català té els **dos sons palatoalveolars sords**, el fricatiu [ʃ] i l'africat [tʃ]. En la major part dels parlars orientals, el so fricatiu palatoalveolar sord [ʃ] pot aparèixer en totes les posicions dins del mot, mentre que el so africacat [tʃ] apareix principalment entre vocals i a final de mot. S'escriu *x*:

- A l'inici de mot: *xàfec*, *xai*, *xampany*.
- En interior de mot i a final de mot, darrere de consonant: *anxova*, *arxipèlag*, *arxiu*, *bolxevic*.
- En interior de mot i a final de mot, darrere de *i*: *bixest*, *clixé*, *guixar*, *ixent*, *mixeta*, *pixar*.
- En interior de mot, darrere d'una *u* que és el segon element d'un diftong: *disbauxa*, *rauxa*, *xiuxiueig*, *xiuxiuejar*,
- Entre vocals, en mots prefixats o construïts amb formes prefixades, a l'inici del segon component: *electroxoc*, *proxinès*, *Indoxina*

El so [ʃ] s'escriu amb el dígraf *ix* darrere d'una vocal altra que *i*, en interior de mot o a final de mot: *aixeta*, *així*, *angoixa*, *caixa*, *coixí*

El so palatoalveolar africatat sord [tʃ] s'escriu mitjançant el dígraf *tx* entre vocals i a final de mot (i, en manlleus, també a inici de mot i darrere consonant), i amb el dígraf *ig* i la lletra *g* a final de mot o radical:

- a. En general, s'escriu *tx*: *atxa*, *batxillerat*, *borratxo*, *butxaca*. La grafia *tx* és freqüent en noms d'origen estranger, i en aquests casos també apareix a començament de mot: *gaspaxo*, *txa-txa-txa*, *Txaikovski*, *Txékhov*, *Txèquia* (i *txec*, *txecoslovac*, *Txecoslovàquia*)
- b. A final de mot o de radical, el so [tʃ] és representat pel dígraf *ig* darrere d'una vocal tònica que no sigui *i* en els casos en què alterna amb els sons [ʒ] o [dʒ] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: *assaig* (cf. *assajar*), *boig* (cf. *boja*, *bogeria*, *embogir*), *fuig* (cf. *fugir*), *passeig* (cf. *passejar*)
- c. A final de mot o de radical i darrere i tònica, [tʃ] s'escriu *g* en els casos en què alterna amb els sons [ʒ] o [dʒ] en el mateix paradigma flexiu o en els mots derivats: *desig* (cf. *desitjos*, *desitjar*), *mig* (cf. *mitja*, *mitjos*),
- d. En un nombre reduït de casos, el so [tʃ] s'escriu *tx* a fi de mot si les formes flexives o els derivats presenten també [tʃ] i, per tant, la grafia *tx*: *capritx* (cf. *capritxos*, *encapritxar*), *despatx* (cf. *despatxos*, *despatxar*), *empatx*. També s'escriuen amb *tx* els manlleus: *matx*, *pastitx*, *sandvitx*; *Rostropóvitx*, *Xostakóvitx*.

QUADRE 21
Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars sords [ʃ] i [tʃ]: *x*, *ix*, *tx*, *ig* i *g*

POSICIÓ DINS DEL MOT		X	IX	TX	IG	G
A inici de mot		xai, xerrar, xicot, xop, xufia, Xàtiva		En manlleus: txec, Txékhov		
Entre consonant i vocal		arxiu, ganxo, panxa, torxa		En manlleus: solontxac, Kamtxatka		
En interior de mot	Entre vocal i consonant		oixque, Benipeixcar		En compostos, a final de radical: Puigcerdà	
	Darrere i	Bixquert, tixri				En compostos, a final de radical: migdia
	Entre vocals					
	Darrere a, e, o i u no semivocàlica	En mots prefixats: electroxoc, Indoxina	angoixa, caixa			
	Darrere i	guixar, pixar, Bixessarri		cotxe, fletxa		
	Darrere u semivocàlica	disbauxa, rauxa				

QUADRE 21 (Continuació)
Distribució de les grafies dels sons palatoalveolars
sords [ʃ] i [tʃ]: x, ix, tx, ig i g

POSICIÓ DINS DEL MOT		X	IX	TX	IG	G
A final de mot	Darrere consonant	romanx, Elx				
	Darrere a, e, o i u		boix, calaix, fluix, mateix	Si alternen amb [tʃ] en el paradigma flexiu o en els derivats: cartutx (cartutxos), despatx (despatxar), Andratx (andritxol), Felanitx, Urtx	Si alternen amb [ʃ] o [dʒ] en el paradigma flexiu o en els derivats: faig (fageda), passeig (passejar), rebuig (rebutjar)	
	Darrere i	guix, Flix				Si alternen amb [ʒ] o [dʒ] en el paradigma flexiu o en els derivats, darrere i tònica: desig (desitjos), mig (mitja), Molig (moltjaire); frig (fregir), llig (llegir)

CONSONANTS OCLUSIVES

QUADRE 23
Distribució de les grafies b i v a inici i a final de síl·laba

B	V
A INICI DE SÍLLABA	
<ul style="list-style-type: none"> • Davant l, r: blanc, moble, brut, arbre • Davant m: combat, també • Davant vocal, si b alterna amb p entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: cabota (cap), sabem (sap) 	<ul style="list-style-type: none"> • Darrere n: canvi, invent • Darrere d: advocat, inadvertit • Davant vocal, si v alterna amb u entre mots d'una mateixa família o entre formes d'un mateix paradigma: blava (blau), estival (estiu), devem (deu), vivim (viu) • En les terminacions de l'imperfet de subjuntiu de la primera conjugació: cantava, tancaven • En les formes del verb anar: vaig, vas, va
A FINAL DE SÍLLABA	
absolut, cobdícia, dubte, observar; adob, corb, tub, Obdúlia, Carib	<ul style="list-style-type: none"> • En la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació en balearic i alguerès, si el radical acaba en v: minv, prov • En cultismes, en mots provinents d'acrònims, i en manlleus: salv, ovni, leitmotiv, Dostoievski

QUADRE 24
Distribució de les grafies dels sons oclusius a final de síl·laba

P, T, C (CONSONANTS SORDES)	B, D, G (CONSONANTS SONORES)
A FINAL DE MOT, DARRERE VOCAL ÀTONA O CONSONANT	
<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu p, t, c, en els mots que presenten aquestes lletres en les formes flexives o en els derivats: príncep (principat), serp (serpentina); crèdit (creditor), vent (ventada); únic (única), tronc (entroncar) • S'escriu t: <ul style="list-style-type: none"> — En els gerundis: mirant, rient, vivint — En mots com àpat, nyèbit; accèssit, hàbitat, púlpit; almoràvit, bàsquet (difícils de comparar amb derivats) • S'escriu c, encara que en altres formes flexives o derivats presentin g: <ul style="list-style-type: none"> — En la primera persona del singular del present d'indicatiu de molts verbs de la segona i tercera conjugació: fonc, prenc, tinc, venc, vinc — En els mots plans acabats en -ec: ànec, càrrec, espàrrec, préssec, tràfec, xàfec — En els mots aràbic, fàstic i mústic 	<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu b, d, g, en els mots que presenten aquestes lletres en les formes flexives o en els derivats: àrab (arabesc, Aràbia), verb (verbal); àcid (acidesa), sord (sorda, sordesa); càstig (castigar), llarg (llargària) • S'escriu d en cultismes i manlleus com bòlid, baluard, bulevard, fiord, educand, dividend (difícils de comparar amb derivats) • S'escriu g: <ul style="list-style-type: none"> — En manlleus de l'anglès acabats en -ing: càmping, pàrquing, púding — En cultismes i manlleus com pigarg, rang, gong (difícils de comparar amb derivats)
A FINAL DE MOT, DARRERE VOCAL O DIFTONG TÒNICS	
<ul style="list-style-type: none"> • En general, s'escriu p, t, c, amb independència que en mots relacionats puguin aparèixer les consonants b, d, g: cop, drap, rep (rebre), llop (lloba); gat, esperit, perdut (perduda), vestit (vestidor); atac, enderroc, bec (begut), groc (groga) • S'escriu t en els mots femenins acabats en -tat i -dat: dignitat, novetat; falsedat, santedat 	<ul style="list-style-type: none"> • Excepcionalment, s'escriu b, d, g, per raons etimològiques: <ul style="list-style-type: none"> — En els mots adob, enceb; fred, sud — En les terminacions -etud i -itud, de mots femenins, i -agog: quietud, solitud; demagog, pedagog — En cultismes, manlleus i mots onomatopeics: cub, efeb, tub, Jacob, aldehid, fluid, Conrad, David, estrateg, mag, reg, Hug; aljub; almud, caid; baobab, club, esnob, Carib, Magrib, Panjab; gihad, iod, raid, Talmud, Bagdad, Madrid, Txad; blog, bulldog, gag, tuàreg; bub-bub, zig-zag
EN INTERIOR DE MOT	
<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu p: <ul style="list-style-type: none"> — Davant d en compostos de cap i prop: capturar, propdit — Davant de t, c, s i n: recepta, erupció, copsar, hipnosi — En mots com apnea, apte, opció, optar, òptic, òptim (no formats amb els prefixos ab-, ob-) • S'escriu t: <ul style="list-style-type: none"> — En general: atlàntic, atles, atleta, atmosfera (no formats amb el prefix ad-); castlà, istme, Betlem, futbol, Vietnam — En els grups consonàntics tg, tj, ts, tz, tx, tll, tl, tm i tn: viatge, mitjà, potser, atzar, despatxar, ratlla, ametla, setmana, cotna • S'escriu c: <ul style="list-style-type: none"> — Davant de c, t, s i z: accent, doctor, Víctor, dacs, èczema — En alguns cultismes i manlleus: acne, anècdota, aràcnid, tècnic; bricbarca, dracma, pícnic 	<ul style="list-style-type: none"> • S'escriu b: <ul style="list-style-type: none"> — En les seqüències ab-, ob-, sub-: absolut, objectiu, submergir — Davant d: cabdal, cobdícia, lambda, molibdè — En els mots dubte, dissabte, sobte • S'escriu d: <ul style="list-style-type: none"> — En el prefix ad-: admirar, advertir — En alguns cultismes i manlleus: cadmi, equidna, Ariadna; bàdminton, handbol, landgravi, sandvitx, vodka, Edmon • S'escriu g: <ul style="list-style-type: none"> — Davant de d, m, n i g: amígdala, Magdalena, enigma, digne, Ignasi, suggerir — En alguns manlleus: gàngster, rugbi, tungstè

CONSONANTS NASALS

QUADRE 26
Distribució de les grafies *m* i *n* a final de síl·laba interior de mot

M	N
DAVANT B, P, M	
<p><i>En general, s'escriu m:</i> assemblea, combat, embut, nombre, tomba, Cambrils, Llombai, Edimburg; ampolla, company, comprar, omplir, tampoc, Simplicí, Empúries, Pompeia; commemorar, commoure, emmarcar, emmirallar, immediat, immens, immigració, summa, primmirat, Gemma, Amman</p>	<p><i>Excepcionalment, es manté n:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En els compostos el primer constituent dels quals acaba en aquesta lletra: benmereixent, benparlat, bempensant; enmig, entornpeu, granment, tanmateix • En alguns noms propis estrangers i llurs derivats: Canberra, Gutenberg, esternbèrgia
DAVANT F	
<p><i>S'escriu m:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En general: amfibi, àmfora, nimfa, pamflet, paranimf, samfaina, triomf, trumfo, xamfrà, Simforosa, Amfipolis • En cultismes com èmfasi, emfisema, emfiteusi, emfraxi i llurs derivats 	<p><i>S'escriu n:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En els mots començats per <ul style="list-style-type: none"> — con-: confessar, confit, confort, Conflent — en-: enfadar, enfora, enfortir — in-: infermer, infern, infidel, infim, inflar, informació, infusió, infrahumà, infraroig • En alguns mots com anfractuós, fanfarró, Manfred; benfactor, panfigo
DAVANT V	
<p><i>Excepcionalment, s'escriu m:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En alguns mots com tramvia • En compostos formats amb la forma llatina <i>vīr</i>: duumvir, triumvir, triumvirat • En mots prefixats amb circum-: circumvei, circumvallació 	<p><i>En general, s'escriu n:</i> canvi, convent, convertir, convidar, envà, envoltar, invent, minvar, Enveig, Anvers</p>
M	N
DAVANT N	
<p>alumne, amnèsia, circumnavegació, columna, condemna, himne, omnipotent, solemne, somni, Agamèmnon, Samni</p>	<p><i>S'escriu n:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En mots construïts amb els prefixos <ul style="list-style-type: none"> — con-: connacional, connotar, connovici — en-: ennegrir, ennoblir, ennuegar — in-: innecessari, innegable, innombrable • En cultismes i manlleus: annex, connectar, innocent, innocu, perenne; millenni, trienni; Avicenna, Pannònia; cànnabis, henna, sunnita, Ravenna • En mots com nannar, tarannà; Anna, Susanna
DAVANT LA RESTA DE CONSONANTS	
<p><i>Excepcionalment, s'escriu m:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En alguns mots com comte, cromlec, domtar, empremta, femta, gimcana, impremta, premsa, somriure, zumzeig; Samsó, Hamlet • En els mots formats amb el prefix circum-: circumdant, circumloqui, circumspecte 	<p><i>En general, s'escriu n:</i> dintre, punta, cendra, indicar, branca, tranquil, angoixa, xanguet, bronze, cansar, sencer, cançó, diumenge, franja, panxa, enlaire, enlloc, honra; Antoni, Sandra, Ermengol, Francina, Conxa, Conrad, Senterada, Encamp, València, Manresa, Anglaterra, Ganges</p>

Per raons etimològiques, certs cultismes contenen el grup gràfic *mp* davant de *t* o de *ci* (en què la *p* és muda): *compte* ‘càlcul’ (cf. *comte* ‘títol nobiliari’ i *conte* ‘narració’; i *comptar*, *comptable*, *descomptar*), *síмптоa*, *temptar* (i *temptació*, *temptativa*, *temptejar*, *atemptar*), i tots els mots que contenen la seqüència *-sump-*, com *assumpte*, *presumpte*, *presumtuós*. Alguns altres mots contenen el grup gràfic *mp* davant de *s*, com *temps*, *palimpsest*.

ACTIVITATS

1. Aquí tenim un llistat de paraules manllevades d'altres llengües. Escriviu la lletra que falta, subratlleu la síl·laba tònica i poseu-hi accent quan calgui.

Ex. __at → xat

a. <u>__</u> stoc	f. <u>__</u> standard
b. <u>__</u> oquer	g. <u>__</u> uding
c. <u>__</u> ulot	h. <u>__</u> squaix
d. <u>__</u> imono	i. <u>__</u> aspatxo
e. <u>__</u> arate	j. <u>__</u> erif

2. Torneu a escriure cada mot completant-lo amb una essa o amb una ics, segons quan calgui.

Ex.: e__trany → estrany

a. e <u>__</u> stranguer	e. e <u>__</u> plicació
b. e <u>__</u> tendre	f. e <u>__</u> peleologia
c. e <u>__</u> tingir	g. e <u>__</u> plamada
d. e <u>__</u> tradició	h. e <u>__</u> tereotip

3. Escriviu mots de la mateixa família.

Ex.: taxi → taxímetre

a. Títol	f. ventr <u>l</u> òquia
b. Cristall	g. è <u>x</u> tasi
c. Bava	h. decr <u>è</u> pit
d. Àcid	i. ll <u>u</u> ir
e. tigre	j. pag <u>è</u> s

4. Cada parella de paraules té un so en comú. Subratlla la lletra o lletres que representen aquest so.

Exemple: zona – cosir → zona, cosir

a. quec – cel	f. mossec – plaça
b. gasa – duguis	g. roí – bus
c. xàrter – pila	h. hule – xerrac
d. rínxol – bola	i. mil·lèsim – enfonsar

e. burgès – jove

j. ena – obaga

5. A cadascuna d'aquestes paraules hi falta només la darrera lletra. Torna-les a escriure completes

a. ixen__

g. quònia__

m. gorman__

b. cabà__

h. rúste__

n. fal·lu__

c. plebe__

i. vellu__

o. efígi__

d. ter__

j. axil·l__

p. capmà__

e. biva__

k. qual__

q. sulfuman__

f. aiguarràs__

l. isar__

r. viva__

6. Classifiqueu les paraules següents segons si tenen un so d'essa sorda (caça) o el d'essa sorda (casa). Alguns mots podran anar en tots dos grups perquè tenen més d'una consonant que podem classificar.

masia, carbassó, transitar, impulsiu, incisiu, bussos, filagarsa, impressionar, pesantor, tisores, toca-son, zenit, damisel·la, asil, ferocitat, simpòsium

ESSA SORDA	ESSA SONORA
	<i>masia</i>

7. Poseu accent o dièresi als mots que ho necessitin.

energumen

sobreatic

diaspora

carpo

barometre

ulcera

atuit

aritmia

escarras

branquillo

obit

cautxu

lising

continuisme

rubeola

dislexia

peulla

fetitxe

vesicula

llançamissils

8. Completeu amb una ema o una ena les paraules següents:

fa__farró – fa__farronejar

so__riure – so__rient

circu__stància – circu__stancial

è__mfasi – e__mfatitzar

co__fraria – co__frare

fi__brar – fi__bradís

o__brívol – o__bradís

lla__borda

e__pre__ta

circu__specció

pre__sar

xa__purrejar – xa__purreig

e__penta – e__pentar

pa__flet – pa__fletari

trio__f – trio__fador

pre__sa – pre__sar

a__fetamina

tra__viarire

pà__pol

si__fònic